

Ekspert: Skilsmisser er ved at blive

Samliv: Danskerne er generelt blevet for hurtige til at lade sig skille, lyder det bl.a. fra sociolog og fremtidsforsker Birthe Linddal. Hun mener, at årsagerne til skilsmisse i dag ofte er egocentriske og luksuriøse.

TEA KROGH SØRENSEN
tea.krogh@jp.dk

Danske par bliver skilt som aldrig før. I fjor blev næsten 20.000 ægteskaber opløst, og det er en stigning på 23 pct. i forhold til året før. Dertil kommer de mange samlevede par, som gik hver til sit. Samtidig tegner Danmark sig for den næsthøjeste skilsmisserate i EU, viser Eurostat. I fjor var der 3,4 danske skilsmisser pr. 1.000 indbyggere, og det tal overgås kun af Letland, som har en skilsmisserate på 3,5.

Det stigende antal skilsmisser får en række eksperter og debattører til at tale om, at skilsmisser er på vej til at blive det nye sort, og flere peger på, at danskerne generelt er blevet hurtigere til at ty til skilsmissemønstret, når parforholdet overrasker ved ikke at fremstå i et rosenrødt skær.

Luksusskilsmisser

Ifølge sociolog og fremtidsforsker Birthe Linddal er der en tendens til, at især de unge er blevet for hurtige til at kvitte samlivet. Hun taler om et nyt begreb, som hun – med et bevidst provokerende ord – kal-

der »luksusskilsmisser«.

»Det er selvfølgelig ikke en luksus at blive skilt, men årsagerne til skilsmisse er luksuriøse. Det handler f.eks. om de parforhold, hvor man går fra hinanden med venskabet i behold, og hvor det typisk hverken er utroskab, vold, jalousi, misbrug etc., der er årsag. Bruddet begrundes derimod i en følelse af at være vokset fra hinanden, at gnisten mangler, eller at man har forskellige forventninger til de praktiske opgaver i hjemmet, til arbejdslivet, familielivet, eller hvor man skal bo,« siger Birthe Linddal.

»Det er tydeligt, at årsagerne til de mange skilsmisser i disse år har bevæget sig noget op i Maslows behovspyramide, og tidens årsager til at lade sig skille handler ofte om egocentriske behov hos den ene eller begge,« siger Birthe Linddal.

»Eksmand er fantastisk«

Fænomenet med luksusskilsmisser kan hun bl.a. iagttage på et stigende antal opslag på bl.a. Facebook, hvor fraskilte roser eks'en til skyerne og demonstrerer, hvor gode man er til at samarbejde.

»Min eksmand er fantastisk, og vi er stadig bedste venner.«

»Min ekskone, børnene og jeg har besluttet at holde jul sammen igen i år, for det er så hyggeligt.«

Selv om det er særdeles positivt og ønskværdigt, at fraskilte formår at samarbejde om børnene, når først beslutningen om skilsmisse er ta-

get, kan det ifølge Birthe Linddal undre, at det overhovedet kommer til en skilsmisse.

»Hvis man er så gode venner og kan lide at tilbringe tid sammen, kan man jo spørge, hvorfor folk overhovedet vælger at blive skilt. Måske kunne man – for børnenes skyld – blive i forholdet og arbejde på at udvikle det?«

Birthe Linddal tilføjer, at hun ikke ønsker at gøre sig til dommer over den enkelte skilsmisse.

»Enhver skilsmisse har sin egen historie, og ethvert par har sine gode grunde, der legitimerer bruddet. Men som samfundsforsker og sociolog er jeg forpligtet til at hæve mig op i helikopteren og se tingene i et samfundsperspektiv. Der kan jeg tydeligt konstatere, at mange flere bliver skilt, og at årsagerne ofte er meget egocentriske,« siger hun.

Hun ser en tendens til, at moderne familieliv er blevet

én lang forhandling, hvor det konstant gælder om at vinde de bedste muligheder for personlig frihed og egen selvudfoldelse frem for familien.

Følelseskultur

Spørger man forfatter og psykologiprofessor på Aalborg Universitet Svend Brinkmann er en del af forklaringen på det stigende antal skilsmisser, at vi lever i en følelseskultur, der efterlader vores parforhold med en flygtighedstrussel:

»Parforholdet i dag har kun legitimitet, hvis der er positive følelser forbundet med det, og i dag mener mange, at man bør gå fra hinanden, når de positive følelser er væk. Men mens forelskelse er en følelse, er kærlighed i højere grad en relation mellem mennesker – en måde at være sammen på. Og hvis vi forventer, at parforholdet konstant skal byde på

Mike og Helle Klitgaard gik fra hinanden for tre år siden, men de er stadig gode venner og træffer alle beslutninger sammen om de to fælles børn, Andrea og Emil. Foto: Mattias Svold.

»Man bør spørge, om ens parforhold er det bedste, livet kan byde«

■ Venskabet er intakt mellem de to ekser Helle og Mike Klitgaard.

■ Deres skilsmisse har været »privilegeret«, men der er ikke meget luksus over den.

TEA KROGH SØRENSEN

tea.krogh@jp.dk

Det er onsdag sidst på eftermiddagen, og familien Klitgaard er bænket omkring spisebordet i køkkenet til et spil Uno. Mens de hårdtprøvede spillekort erhverver sig flere ridser og krøllede hjørner, sludrer mor, far og børnene om det møde, som Helle og Mike Klitgaard snart skal af sted til på de to børns skole.

Når mødet er slut, følges de to forældre dog ikke hjem til rødstenshuset i den nordlige del af Esbjerg. For Helle og Mike Klitgaard er blevet skilt for tre år siden, og i denne uge bor Emil på otte år og Andrea på fem år hos mor.

Bruddet mellem de to tidligere ægtefæller var trist, men udramatisk. Det kom i værk efter en periode i parterapi, og den endelige beslutning om skilsmissen blev truffet en aften, da de to sad i hver sin ende af sofaen under

et tæppe og erkendte, at de varme følelser i forholdet lige så stille var kølnet og forsvundet.

Hverdagslivet som ny småbørnsfamilie med to børn havde sat forholdet på prøve. Der var mundhuggerier og brokkerier, men aldrig fjendskab eller store skænderier. Skilsmissen var ikke lykkelig, for det er den slags aldrig, men den var relativ ukompliceret.

Sammen til koncert

»Man kan sige, at vi skiltes som venner og i enighed,« siger den 39-årige Mike Klitgaard.

Venskabet mellem de to ekser er i dag så intakt, at de uden problemer kan mødes for f.eks. at planlægge og holde børnenes fødselsdage sammen. De går også altid sammen til alle arrangementer på skole og børnehave. Lige som de to tidligere ægtefæller kan finde på at tage til Grøn Koncert sammen med hver deres nye kæreste.

»Vores skilsmisse har nok været lidt privilegeret. Vi taler godt sammen, og jo, tanken kan da indimellem strejfe mig, hvorfor vi egentlig blev skilt, når vi nu formår at være så gode venner i dag,

Vi har fået mere harmoniske børn, efter vi er flyttet fra hinanden. Og hvis man gerne vil lære sine børn noget om at elske, dur det jo ikke at leve i et kærlighedsløst parforhold.

Helle Klitgaard, fraskilt

Men så vågner man da heldigvis op igen,« griner Helle Klitgaard.

Venskabet er da heller ikke kommet af sig selv, understreger både Helle og Mike Klitgaard. Det er blevet hjulpet godt på vej af en vigtig, fælles beslutning om at opføre sig pænt over for hinanden. For børnenes skyld, for alles skyld.

Det krævede nogle slugte kameler, især i det første halve års tid, husker Helle.

»Jeg ved ikke, hvordan Mike kom af med sine frustrationer i tiden lige efter skilsmissen. Selv havde jeg en veninde, som – hver gang jeg skulle hente børnene hos min eksmand – bad mig om først at komme forbi hende. Så kunne jeg sidde dér og få galden ud, inden jeg skulle møde ham,« fortæller Helle.

Begge parter afviser, at de gav op for let. Der er ikke meget luksus over dét at blive skilt, heller ikke selv om man er på god talefod, understreger de.

Glemte at være kærester

»Vi gik fra hinanden, fordi vi havde glemt at være kærester. Vi prøvede med parterapi, og jeg tror ikke, vi kunne have kæmpet mere. Det var vigtigt

for os begge at kunne se vores børn i øjnene og sige, at vi gjorde alt, hvad vi kunne for at holde sammen på familien,« siger Mike Klitgaard, som arbejder som lagerekspedient.

Helle Klitgaard oplever, at det i dag er blevet legitimt at kigge indad og tage konsekvensen, hvis følelserne er forduftet.

»Man bør spørge sig selv, om dét parforhold, man er i, er det bedste, livet har at byde én. Hvis ikke, må man se at komme væk. Vi kan godt lulle os hen og sige, at ens parforhold ikke er så slemt. Han slår mig jo ikke, han er god ved børnene, og andre har det nok heller ikke bedre. Men er det virkelig nok i tilværelsen,« spørger Helle Klitgaard.

Så kan man altid diskutere, om man kæmper nok for forholdet, påpeger hun. Men i lighed med sin eksmand afviser hun, at det er til børnenes bedste, at de voksne pakker deres egne behov sammen og kun bliver sammen for børnenes skyld.

»Vi har fået mere harmoniske børn, efter vi er flyttet fra hinanden. Og hvis man gerne vil lære sine børn noget om at elske, dur det jo ikke at leve i et kærlighedsløst parforhold,« siger hun.

det nye sort

de store følelser, risikerer vi at ofre kærligheden,« siger Svend Brinkmann, som kalder det store fokus på følelser for »fortvivlende«.

»For vores følelser kommer og går, så hvis vi baserer vores relationer til andre mennesker på dem, bliver vores forhold uhyre flygtige, og det bliver svært at opbygge stabile og varige relationer til andre mennesker.«

Samtidig er det en gennemgribende mentalitet i vores tid, at vi er bange for at gå glip af noget, mener Svend Brinkmann.

»Traditionelt set har ægteskabet været en måde at lukke muligheder ned på – man forpligter sig til døden os skillemænd. Men den slags langvarige forpligtelser er vi i dag ikke glade for. Vi vil hellere have, at alle muligheder står åbne. Og hvis vi bliver i vores parforhold, risikerer vi at gå glip af f.eks. singlelivet og dét at have en datingprofil.«

Også livsstilseksperter og partner i Future Navigator Liselotte Lyngsø oplever, at forventningerne til parforholdets følelsesmæssige højder er eskaleret. Forelskelsen, følelserne og et blomstrende sexliv er blevet et drug, som mange jagter.

Skynder sig at blive skilt

»Og hvis det er væk i parforholdet, opfattes relationen i stedet som et venskab, og man tager konsekvensen og bliver skilt. Efter fortidens målestok, hvor skilsmisser var mere usædvanlige og stigmatiserende, fremstår nutidens skilsmisser måske nok som luksusskilsmisser, men hvis man fungerer bedre uden den anden og i øvrigt er en bedre forælder, hvis man bor alene, kan man godt forklare sig selv, at det er bedre med en luksusskilsmisse end et fattigt parforhold,« siger Liselotte Lyngsø.

Hun er stødt på udsagn

som: »Vi valgte at fremskynde skilsmissen, inden vi kørte så sur i det, at vi ikke kunne tale sammen bagefter.«

»Man skynder sig med andre ord at blive skilt, mens man stadig har følelser for hinanden, så man kan blive gode skilsmisseforældre. Det er da interessant.«

Samtidig peger Liselotte Lyngsø på det tabu, at mange oplever, at skilsmissen medfører en lettelse i den praktiske arbejdsbyrde.

»Singlelivet er blevet mere attraktivt. Hvis man er skilt, er der klare linjer omkring arbejdsfordelingen, og man kan være megasingle hver anden uge, når børnene er hos den anden forælder. De andre uger er man hårdt spændt for på familiefronten og går all in i forhold til børnene. For en del kvinder, som har trukket det største læs på hjemmefronten, er skilsmissen en meget effektiv måde at få manden på

Parforholdet i dag har kun legitimitet, hvis der er positive følelser forbundet med det, og i dag mener mange, at man bør gå fra hinanden, når de positive følelser er væk.

Svend Brinkmann, psykologiprofessor

banen,« siger Liselotte Lyngsø.

Hun mener, at de tårnhøje skilsmissetal nødvendiggør indførelsen af et obligatorisk skilsmisseforberedende kursus til alle nybagte forældre.

Hos Børns Vilkår har man sammen med Trygfonden netop offentliggjort en stor Epinion-spørgeundersøgelse blandt mere end 500 skilsmissebørn mellem 15 og 18 år. Den viser, at 43 pct. af børnene oplever, at deres forældre er gode til at samarbejde.

Skilt på nettet

Men undersøgelsen viser også, at der i den anden ende af skalaen er en gruppe på 24 pct. af skilsmissebørnene, som oplever, at mor og far slet ikke kan tale sammen. De skændes indædt eller lader kommunikationen gå gennem barnet. Det lider børnene gevaldigt under, fastslår direktør i Børns Vilkår, Ras-

mus Kjeldahl. Han vil ikke tage stilling til, om forældre generelt lader sig skille for hurtigt, men peger på, at skilsmissetallet stiger.

»Vi kan blive skilt på nettet, og vi har næsten EU-rekord i skilsmisser. Men hvis voksne mennesker beslutter at lade sig skille, så er det set fra børnenes perspektiv langt fra foretrække, at forældrene er gode venner og evner at samarbejde,« siger Rasmus Kjeldahl.

»Jeg vil rose dem, der gør sig umage og tydeligt signalerer, at de kan samarbejde om børnenes trivsel. Det kan da godt være, at det ser lidt for idealiseret ud, men de har garanteret måttet sluge nogle kameler,« siger Rasmus Kjeldahl.

Han efterlyser en ændret skilsmissekultur, og her kan de stridende forældre lære af de forældre, som bevarer venskabet trods skilsmissen, påpeger Rasmus Kjeldahl.